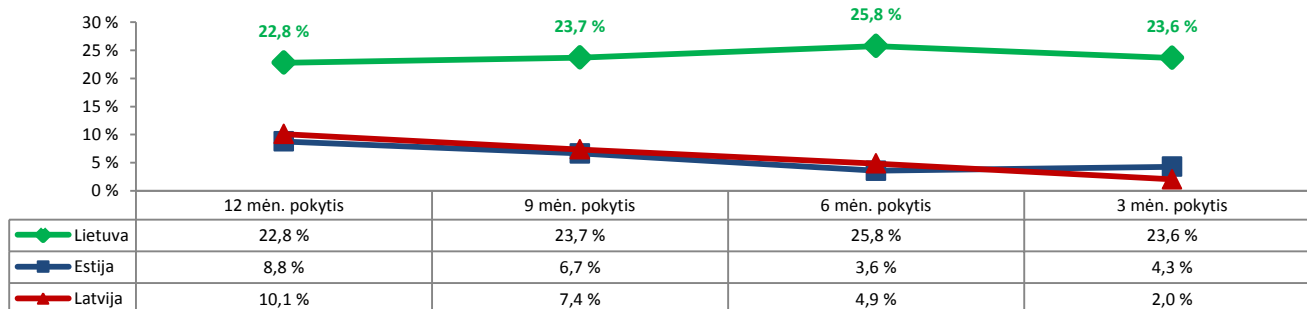


**I. SANTRAUKA**

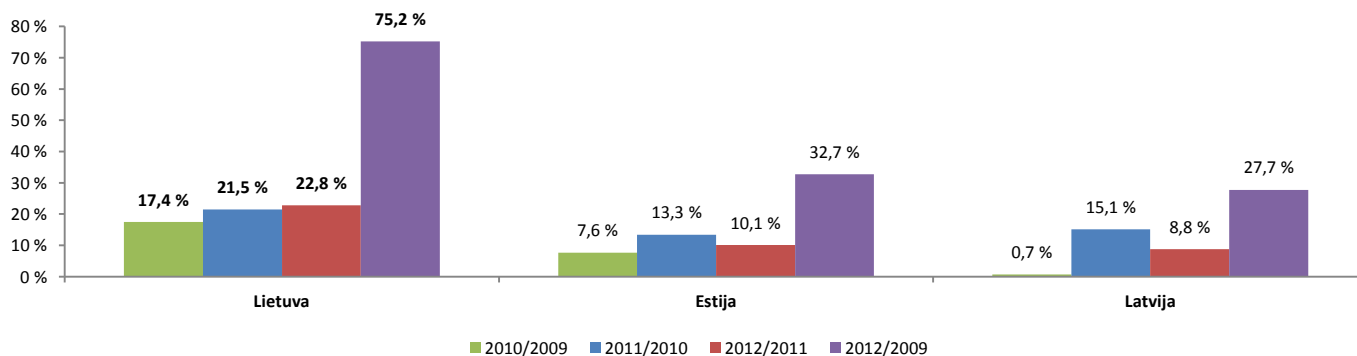
- ▶ 2012 m., palyginti su 2011 m., Lietuvos paslaugų eksportas (eliminavus Vyrų paslaugas) didėjo 22,8 proc., arba 2,9 mlrd. Lt, iki rekordinių 15,7 mlrd. Lt.
- ▶ Pagal išankstinius duomenis, 2012 m. Lietuvos paslaugų eksporto augimas buvo antrus metus iš eilės sparčiausias tarp visų Europos Sąjungos šalių.
- ▶ 2012 m. Lietuva pirmą kartą nuo 2006 m. aplenkė Estiją pagal paslaugų eksporto vertę.
- ▶ Lietuvos paslaugų eksporto plėtra išsilaiko aukštame 20 proc. metinio augimo lygyje jau daugiau nei dvejus metus.
- ▶ 2012 m. buvo sėkmingi praktiškai visoms paslaugų rūšims – beveik visi sektoriai (išskyrus draudimo paslaugas) pasiekė aukščiausius metinius eksporto rezultatus.
- ▶ 2012 m., palyginti su 2011 m., paslaugų eksportas sparčiausiai augo į Tradicinę Rytų rinką – 34,4 proc., arba 1,5 mlrd. Lt, į kitų ES šalių rinką – 17,1 proc., arba 815,8 mln. Lt, į Namų rinką – 22,0 proc., arba 488,6 mln. Lt, į kitų šalių rinką – 5,0 proc., arba 65,4 mln. Lt.
- ▶ 2012 m. į Tradicinę Rytų rinką (Rusija, Baltarusija, Ukraina) buvo eksportuota 39,8 proc. visų Lietuvos paslaugų, daugiausia į Rusiją – 25,5 proc. viso Lietuvos paslaugų eksporto.
- ▶ 2012 m. Rusija buvo Lietuvos paslaugų eksporto augimo lokomotyvas – 41,7 proc. viso paslaugų eksporto prieaugio teko Rusijai.
- ▶ Labiausiai paslaugų eksportą didinęs transporto sektorius 2013 m. įžvelgia vis stipresiančią konkurenciją užsienio rinkose, ypač Europoje.
- ▶ Europos Sąjungos šalių turistai 2012 m. nebuvo nusiteikę išlaidauti mūsų šalyje – turistų skaičius augo, o išlaidos Lietuvoje mažėjo.
- ▶ Lietuvos statybų bendrovių aktyvūs veiksmai užsienio rinkose lėmė rekordinius statybos paslaugų eksporto rodiklius 2012 m.

**II. PASLAUGŲ EKSPORTO POKYČIAI 2012 M. Palyginti su 2011 M.**

- ▶ 2012 m. Lietuvos paslaugų eksporto metinis augimas buvo sparčiausias tarp trijų Baltijos šalių: palyginti su 2011 m., paslaugų eksportas Lietuvoje išaugo 22,8 proc., arba 2,9 mlrd. Lt (843,5 mln. EUR), Estijoje – 8,8 proc., arba 339,7 mln. EUR, o Latvijoje – 10,1 proc., arba 320,2 mln. EUR, o visoje Europos Sąjungoje (išankstiniais duomenimis) – 4,7 proc., arba 62,7 mlrd. EUR. 2012 m., beveik per pusę sulėtėjęs prekių eksporto augimui (nuo 28,8 proc. 2011 m. iki 14,5 proc. 2012 m.), ypač optimistiškai nuteikia (palyginti su 2011 m.) šiek tiek paspartėjęs (nuo 21,5 iki 22,8 proc.) paslaugų eksporto augimas. Lietuvos paslaugų eksporto plėtra išsilaiko aukštame 20 proc. metinio augimo lygyje jau daugiau nei dvejus metus (nuo 2010 m. III ketv.). Remiantis išankstiniais duomenimis, 2012 m. Lietuva antrus metus iš eilės bus pirma tarp visų ES šalių pagal metinį paslaugų eksporto augimo rodiklį (2010 m. – trečia vieta).

**Metiniai paslaugų eksporto pokyčiai**


- ▶ Pažymėtina, kad Lietuva lyderystę trijų Baltijos valstybių tarpe pagal paslaugų eksporto metinio augimo tempus išlaiko nuo pat 2010 m., tiesa, tenka pripažinti, kad sunkiais 2009 m. Lietuvos paslaugų eksportas taip pat buvo „lyderis“ ir pagal nuosmukį: palyginti su 2008 m. paslaugų eksportas Lietuvoje smuko net 19,0 proc., kai Latvijoje ir Estijoje apie 11 proc. Tačiau palyginus trijų metų darbo rezultatus (nuo krizinių 2009 m.) skatinant paslaugų eksportą, pastebime, kad Lietuvos paslaugų eksporto augimo greitis yra du kartus didesnis nei arčiausiai mūsų esančių estų, o 2012 m. Lietuva pirmą kartą nuo 2006 m. aplenkė Estiją pagal paslaugų eksporto vertę.

**Lietuvos, Estijos ir Latvijos paslaugų eksporto dinamika 2009-2012 m., proc.**


Laikotarpis	(1 ketv. pokytis)		(2 ketv. pokytis)		(4 ketv. pokytis)	Vertė, mlrd. Lt 2012 I – 2012 IV ketv.
	2012 IV ketv., palyginti su 2011 IV ketv.	2012 III ketv.	2012 III – 2012 IV ketv., palyginti su 2011 III – 2011 IV ketv.	2012 I – 2012 II ketv.	2012 I – 2012 IV ketv., palyginti su 2011 I – 2011 IV ketv.	
Paslaugų eksportas	23,6%	-8,8%	25,8%	16,6%	22,8%	15,7

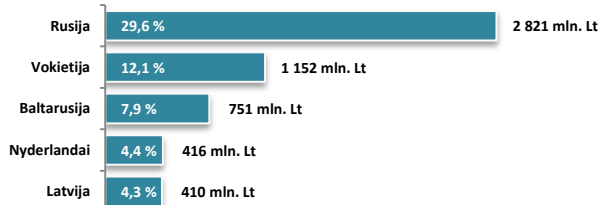
<sup>1</sup> Šioje apžvalgoje nagrinėjamas paslaugų eksportas, eliminavus Vyrų paslaugas.

## EKSPORTAS PAGAL PASLAUGŲ RŪŠIS

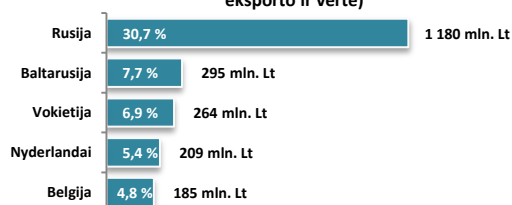
► 2012 m., palyginti su 2011 m., paslaugų eksportas išaugo 22,8 proc., arba 2,91 mlrd. Lt, iki 15,69 mlrd. Lt. Tradiciškai labiausiai prie augimo prisidėjo transporto paslaugos, kurios išaugo 24,5 proc., arba 1,87 mlrd. Lt, kelionių paslaugos padidėjo 8,9 proc., arba 290 mln. Lt, nedaug nuo jų pagal augimą atsiliko statybos paslaugos, kurios išaugo net 76,4 proc., arba 231 mln. Lt, prekybinio tarpininkavimo paslaugų eksportas, buvęs neigiamas 2011 m., vėl grįžo į augimo stadiją 2012 m., ir sudarė 173 mln. Lt, IT paslaugų eksportas taip pat augo augimas sudarė net 78,5 proc., arba 108,5 mln. Lt iki 246,9 mln. Lt.

► 2012 m., palyginti su 2011 m., **transporto paslaugų eksporto augimui įtakos daugiausiai turėjo ekspedijavimo, sandėliavimo ir kitų transporto paslaugų** eksporto padidėjimas 1,28 mlrd. Lt arba 49,6 proc., iki 3,85 mlrd. Lt. Antroje vietoje liko **krovinių gabenimo kelių transportu** paslaugų eksportas, didėjęs 453 mln. Lt arba 12,4 proc., iki 4,11 mlrd. Lt. Transporto sektoriaus įmonėms 2012 m. buvo geri, kadangi atsigavo pagrindinės rinkos, augo paklausa, vartojimo tempai tiek Vakarų Europoje, tiek ir Rytuose taip pat buvo neblogi, Lenkijos vežėjų problemos su Rusijos muitine irgi prisidėjo prie Lietuvos įmonių situacijos gerėjimo, pervežimų kainos išliko konkurencingos. Tai buvo prielaidos augt transporto sektoriaus eksportui net 1,87 mlrd. Lt arba 24,5 proc. 2013 m., vežėjai įžvelgia vis stipresnį konkurenciją, ypač Europoje, kadangi esant neuztikrintumui ir neapibrėžtumui dėl kai kurių Europos ekonomikų ateities, visi stengiasi būti atsargūs, mažinti išlaidas ir pirmoje eilėje peržiūri logistikos kaštus, todėl manoma, kad didės spaudimas mažinti krovinių gabenimo įkainius, šį spaudimą dar labiau didins mažų kaštų šalių vežėjai, bulgarai, rumunai, lenkai, kurie ir taip kartais dempinguoja kainas, todėl išlaikyti praeitų metų pardavimus gali būti sudėtinga, jeigu ekonominė situacija nesikeis į gerąją pusę. Kaip ten bebūtų, šiuo metu pagrindiniai Lietuvos vežėjų pranašumai – naujas automobilių parkas, optimalesnė krovinių gabenimo sistema - turėtų teikti konkurencinį pranašumą ir 2013 m. Tuo pačiu vežėjai pastebi, kad nuolat didėjantys kaštai – brangstantys nauji automobiliai, nauji kelių mokesčiai tiek Europos, tiek ir rytų šalyse, išlaidos draudimui – mažina Lietuvos vežėjų konkurencingumą. O didžiausia problema vežėjams išlieka mažas pralaidumas pasienio postuose, ypač su Baltarusija. Valstybės lyg ir sutaria, kad pokyčiai šioje srityje yra būtini, yra numatytos lėšos iš vienos ir iš kitos pusės, belieka tikėtis, kad pasienio postų pralaidumo didinimo darbai prasidės kaip galima greičiau.

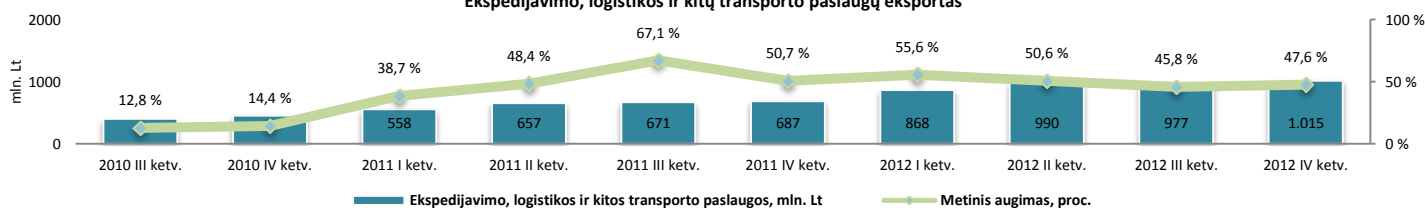
**Pagrindinės Lietuvos transporto paslaugų eksporto rinkos 2012 m. (dalis proc. nuo bendro šakos eksporto ir vertė)**



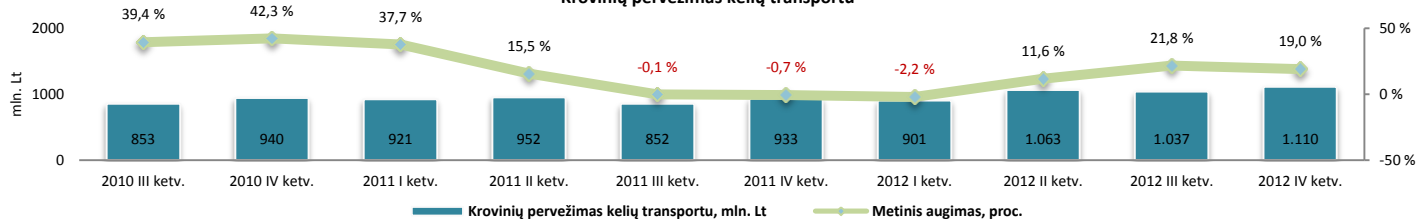
**Pagrindinės ekspedijavimo, logistikos ir kitų transp. paslaugų eksporto rinkos 2012 m. (dalis proc. nuo bendro šakos eksporto ir vertė)**



**Ekpedijavimo, logistikos ir kitų transporto paslaugų eksportas**

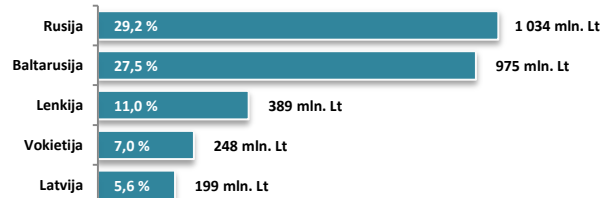


**Krovinių pervežimas kelių transportu**



► **Kelionių paslaugų eksportas**, 2012 m., palyginti su 2011 m., augo 8,9 proc., arba beveik 290 mln. Lt iki 3,55 mlrd. Lt. Kelionių paslaugų eksportas 2012 m., augo daugiausia dėl svečių iš Rusijos ir Baltarusijos, augimas sudarė atitinkamai 242,9 mln. Lt arba 30,7 proc. bei 192,9 mln. Lt arba 24,6 proc. Šių dviejų šalių rezidentai 2012 m., Lietuvoje išleido net 56,7 proc., visų užsienio piliečių išleistų pinigų Lietuvoje. Tačiau kitų pagrindinių Europos šalių piliečių išlaidos Lietuvoje 2012 m., dažniausiai mažėjo, nors pačių turistų skaičius ir augo. Pavyzdžiui, Vokietijos turistų 2012 m., Lietuvoje buvo apgyvendinta 16 tūkst., daugiau nei 2011 m., tačiau jų išlaidos Lietuvoje sumažėjo 21,5 mln. Lt ir sudarė 247,7 mln. Lt. Panaši situacija buvo ir su Latvijos, Estijos, Suomijos, Prancūzijos bei kitų ES šalių piliečiais. Todėl galima teigti, kad ES šalių turistai 2012 m., nebuvo nusiteikę išlaidauti mūsų šalyje.

**Pagrindinės kelionių paslaugų eksporto rinkos 2012 m. (dalis proc. nuo bendro šakos eksporto ir vertė)**

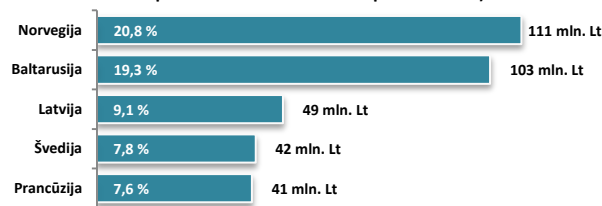


**Kelionių paslaugų eksportas**

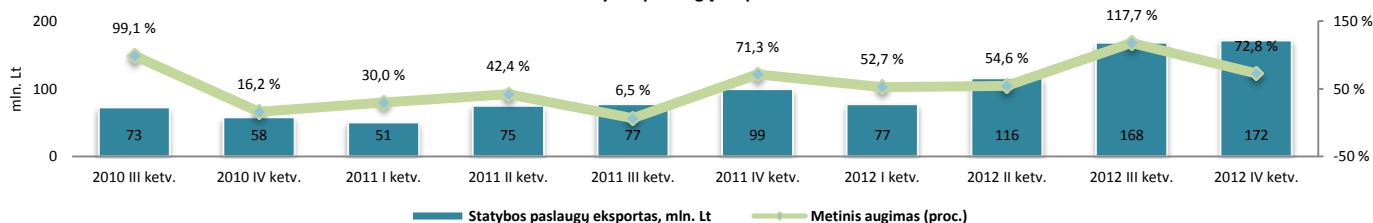


► **Statybos paslaugų** eksportas, 2012 m., palyginti su 2011 m., augo net 76,4 proc., arba 230,7 mln. Lt iki 532,7 mln. Lt. Tai buvo geriausi metai statybos bendrovių teikiamų paslaugų eksportui nuo įstojimo į ES. Norvegijos rinka 2012 m., išaugo daugiau kaip dvigubai arba 56,6 mln. Lt iki 111 mln. Lt. Lietuvos statybininkų asociacijos duomenimis, Lietuvos statybų bendrovės vis stipriau jaučiasi Skandinavijos rinkoje, ypač Norvegijoje bei Švedijoje, kur daugiausia darbų vyksta tiltų bei fasadų srityse, tačiau įmonės taip pat dalyvauja ir angarų, gyvenamųjų namų, elektros tinklų statybos ir kituose projektuose. Padarytas įdirbis šiose rinkose bei užmegzti kontaktai ir pažintys leidžia tikėtis ir tolimesnės statybos paslaugų eksporto plėtros šiose rinkose. Sektoriaus bendrovėms taip pat labai svarbios aplinkinės rinkos. 2012 m., pirma pagal augimą rinka buvo Baltarusija, augusi 2,6 karto arba 63,2 mln. Lt iki 102,9 mln. Lt, taip pat nemažai statybos projektų vykdoma Kaliningrado srityje, Lenkijoje, Latvijoje. Aplinkinėse rinkose Lietuvos įmonės daugiau dalyvauja pramoninės statybos projektuose, taip pat verslo bei prekybos centrų, mokyklų ir kultūros pastatų statybos projektuose. Į 2013 m., įmonės žvelgia optimistiškai, todėl galime tikėtis ir tolimesnio statybos paslaugų eksporto augimo.

Pagrindinės statybos paslaugų eksporto rinkos 2012 m. (dalis proc. nuo bendro šakos eksporto ir vertė)

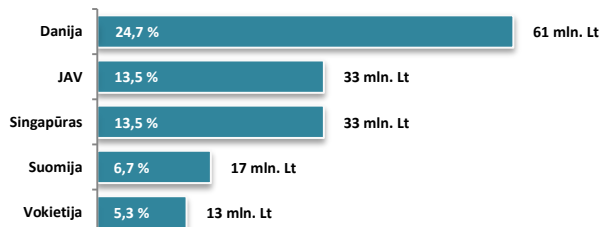


Statybos paslaugų eksportas

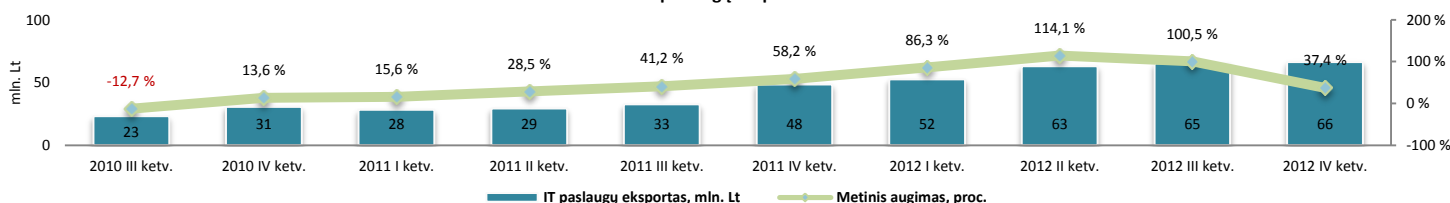


► 2012 m., palyginti su 2011 m., **IT paslaugų** eksportas išaugo 78,5 proc., arba 108,5 mln. Lt, iki 246,9 mln. Lt. Labiausiai prie augimo prisidėjo Singapūro rinka, į kurią eksportas augo paskutinius tris 2012 m. ketvirčius, jau ketvirtą ketvirtį iš eilės didėjo IT paslaugų eksportas ir į JAV rinką, į kurią praeitais metais eksportuota už 10,7 mln. Lt. Pagrindinių eksporto rinkų struktūra per metus mažai pasikeitė, išskyrus Singapūrą, kur pradėta eksportuoti antrame 2012 m. ketvirtyje, o metų pabaigoje Singapūras kartu su JAV tapo 2-a ir 3-ia didžiausiomis eksporto rinkomis IT paslaugoms. Be to, pagerėjo IT paslaugų eksporto rinkų portfelio diversifikaciją: 2012 m. bendra eksporto į penkių didžiausių rinkų dalis siekė 63,7 proc., kai 2011 m. – 69,5 proc. Pasak INFOBALT asociacijos, stebimas ne tik didesnis naujų IT įmonių steigimasis (2013 m. pradžioje veikė 1109 įmonės, o 2012 m. pradžioje – 952 įmonės), tačiau vis daugiau įmonių pradeda eksportuoti savo paslaugas (produktus) arba intensyviai pastangas, didinant esamas eksporto apimtis. Todėl tikėtina, kad ir 2013 m. IT sektoriaus paslaugų eksporto tik augs.

Pagrindinės IT paslaugų eksporto rinkos 2012 m. (dalis proc. nuo bendro šakos eksporto ir vertė mln. Lt)



IT paslaugų eksportas



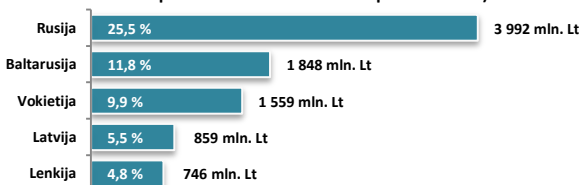
► 2012 m. buvo sėkmingi ne tik aukščiausiai išvardintoms paslaugų rūšims – beveik visi paslaugų sektoriai (išskyrus draudimo paslaugas) pasiekė aukščiausius metinius eksporto rezultatus.

## II. PASLAUGŲ EKSPORTAS PAGAL RINKAS

► 2012 m., palyginti su 2011 m., paslaugų eksportas sparčiausiai augo į Tradicinę Rytų rinką – 34,4 proc., arba 1,5 mlrd. Lt, į kitų ES šalių rinką – 17,1 proc., arba 815,8 mln. Lt, į Namų rinką – 22,0 proc., arba 488,6 mln. Lt, į kitų šalių rinką – 5,0 proc., arba 65,4 mln. Lt.

► 2012 m. į Rusiją buvo eksportuota 25,5 proc. viso Lietuvos paslaugų eksporto, kai 2011 m. Rusijai teko tik 21,7 proc. Paslaugų eksportas į Rusijos rinką 2012 m., palyginti su 2011 m., buvo 1,9 karto didesnis nei bendras Lietuvos paslaugų eksporto augimas (eksportas į Rusiją augo 43,8 proc.), o Rusijos rinkai teko 41,7 proc. viso Lietuvos paslaugų eksporto prieaugio.

Pagrindinės Lietuvos paslaugų eksporto rinkos 2012 m. (dalis proc. nuo bendro šakos eksporto ir vertė)



► Didžiausių eksporto rinkų penketas 2012 m. išliko praktiškai nepakitęs, išskyrus tai, kad pasikeitė Latvijos bei Lenkijos užimamos vietos. Palyginti su 2011 m., 2012 m. padidėjo bendra penkių didžiausių paslaugų eksporto rinkų dalis bendrame Lietuvos paslaugų eksporte nuo 72,1 proc. iki 72,7 proc., gali pasirodyti, kad paslaugų eksportuotojai labiau koncentravosi ties plėtra esamose nei naujose rinkose. Tačiau taip atrodo tik iš pirmo žvilgsnio, kadangi suveikė Rusijos efektas (paslaugų eksportas į Rusiją augo sparčiau), vertinant, eksporto rinkų koncentracija be Rusijos, pastebimos priešingos tendencijos – eksporto rinkos vis labiau diversifikuojasi: 2010 m. į dešimt didžiausių rinkų (be Rusijos) eksportavome 55,0 proc., 2011 m. – 52,9 proc., o 2012 m. – 49,6 proc. viso paslaugų eksporto.

► Nors paslaugų eksporto koncentracija į jau pažįstamas rinkas mažėja, tačiau plėtra į naujas arba mažai pažįstamas rinkas yra vyksta lėtai, tai parodo 2012 m. paslaugų eksporto į kitų šalių rinką augimas, kuris buvo daugiau nei keturis kartus lėtesnis, palyginti su bendru Lietuvos paslaugų eksporto augimu.

Eksportas	(1 ketv. pokytis)		(2 ketv. pokytis)		(4 ketv. pokytis)	Lyginamosios bendrojo eksporto dalys 2012 I – 2012 IV ketv., proc.
	2012 IV ketv., palyginti su		2012 III – 2012 IV ketv., palyginti su		2012 I – 2012 IV ketv., palyginti su	
	2011 IV ketv.	2012 III ketv.	2011 III – 2011 IV ketv.	2012 I – 2012 II ketv.	2011 I – 2011 IV ketv.	
Namų rinka*	20,28 %	-13,10 %	22,13 %	18,55 %	22,01 %	16,95 %
Likusios ES šalys	23,74 %	-17,05 %	24,12 %	18,05 %	17,08 %	34,07 %
Tradicinė Rytų rinka**	31,50 %	-0,24 %	36,55 %	14,38 %	34,44 %	39,81 %
Kitos šalys	1,92 %	0,72 %	2,00 %	16,22 %	5,02 %	9,15 %

\*Namų rinka: Latvija, Estija, Suomija, Švedija, Danija, Norvegija; \*\*Tradicinė Rytų rinka: Rusija, Ukraina, Baltarusija.

Apžvalga parengta pagal Lietuvos banko, Bank of Latvia, Bank of Estonia ir Eurostat paskelbtus duomenis.